

Favágó melegedő földkunyó a Senyánszki-réten: a kistájon belüli gazdálkodás tradicionális infrastruktúrájának nyomai napjainkban is jelen vannak.

A tanösvény nyomvonala a Senyánszki-rét földkunyójától indul, áthalad a rét fekső sarkában létesített rakodón, majd a meglévő erdészeti feltáró úton folytatódik tovább a helyszínrajzon jelölt nyomvonalon: a Szántó-hegy, illetve Ór-hegy körül régen létesített műszelvényes földúton. Számos pontjáról ámulatba ejtő tájképek tárulnak fel. Változatos kitettségű terepen halad, ebből adódóan sokféle erdő- és növénytársulást (pl. acidofil kocsánytalan tölgyest, hegyvidéki kárpáti bükköst és erdei irtásrét) tár fel.

A Köles-rét irányából teremtünk lehetőséget az Ór-hegy csúcsának elérésére, ahol a hely történeti múltját bemutató állomás illetve madármegfigyelő és kilátópont található.

Hypno-Polypodium, azaz ciprusmoha (*Hypnum cupressiforme*) és közönséges édesgyökerű páfrány (*Polypodium vulgare*) állomány. Mikroököhelye a műszelvényes földút völgy felőli oldalán száraz terméskőből rakott töltés köfala.

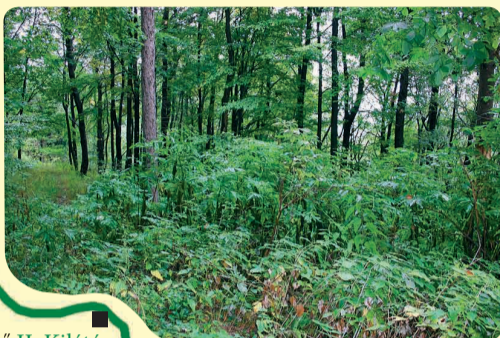
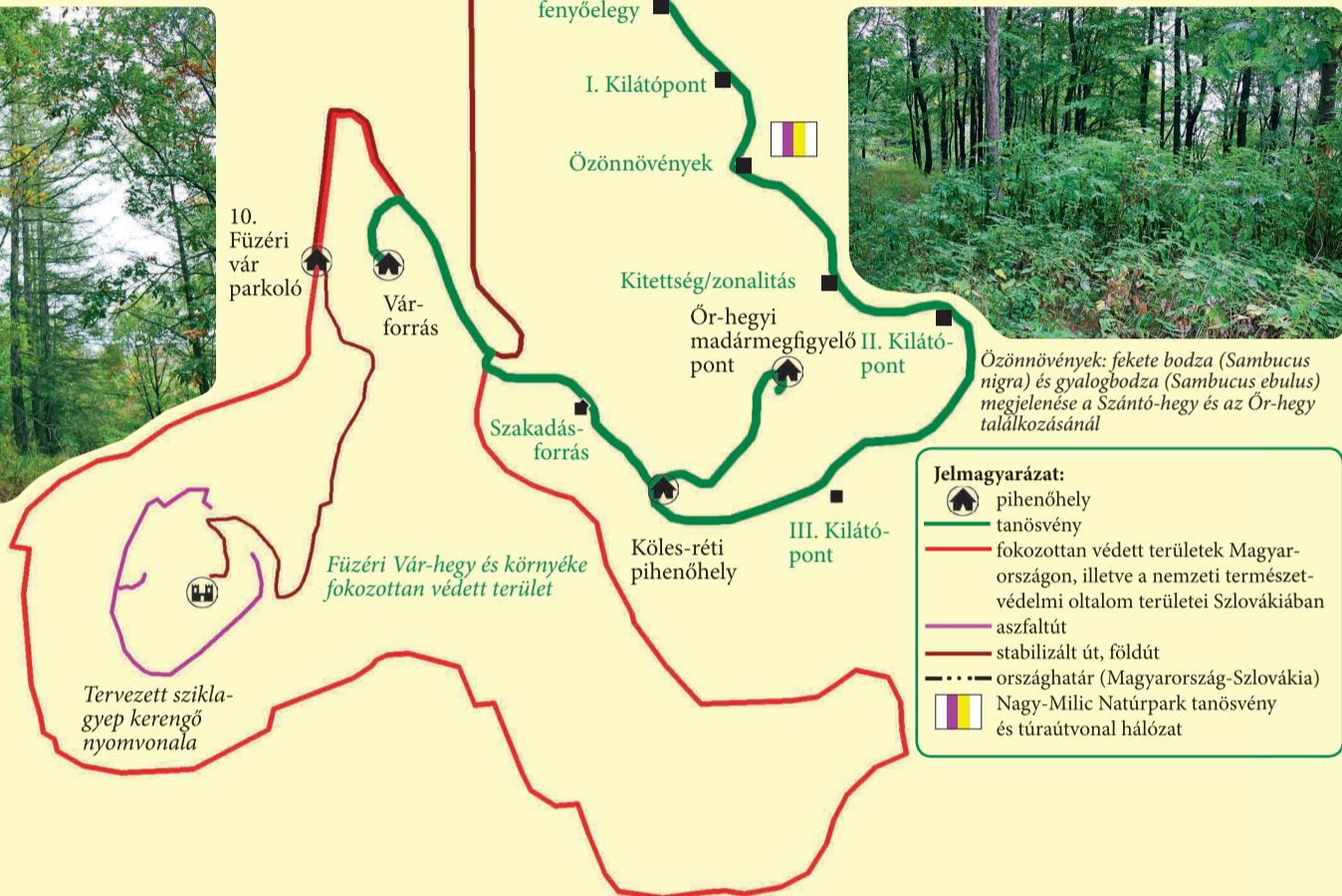
Csúszka

A tanösvény a Szakadás nevű helynél csatlakozik a Csata-rét irányába vezető erdészeti feltáró úthoz. Itt a tervezett lovaskocsizó- és kerékpározható nyomvonalon a vár parkoló irányába halad, de a parkoló elérése előtt meredeken lekanyarodik a Vár-forrás fele, amit idős hagyásfák, bükkök csarnokában ér el.

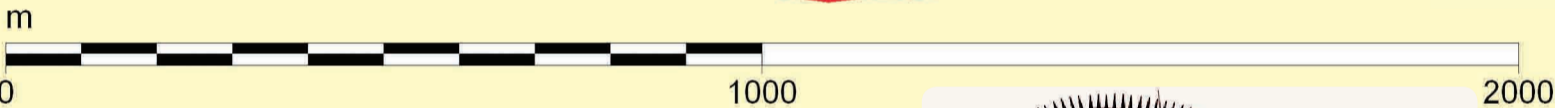
9. Csata-réti pihenőhely felé
erdészeti rakodó
Senyánszki földkunyó

Csoportos vörösfenyő elegyítés

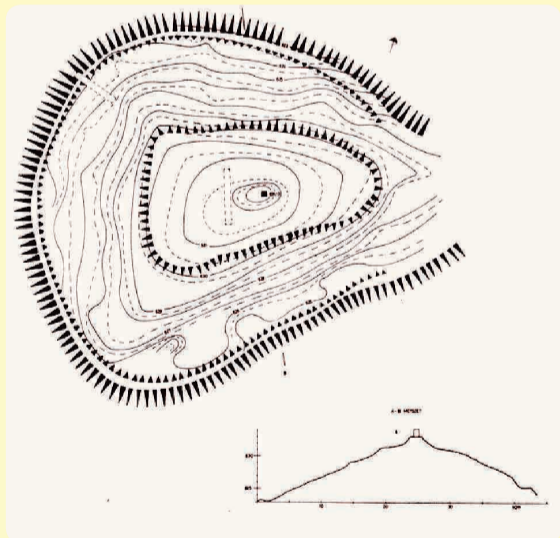
Özönművenyek: fekete bodza (*Sambucus nigra*) és gyalogbodza (*Sambucus ebulus*) megjelenése a Szántó-hegy és az Ór-hegy találkozásánál

Szakadási-forrás szárazon rakott terméskövekből kialakított kifolyása

Tavaszi kankalin

Felmérési helyszínrajz az Ór-hegy csúcsán lévő erődítmény földsáncairól

ÓR-HEGYI TANÖSVÉNY

Hossza: 2.840 m
Legnagyobb szintkülönbség: 173,2 m

Az ökoturisztikai fejlesztési program alapja a 2003-ban megalapított Nagy-Milic Natúrpark 2004. évi kialakítási terve.

A füzéri Vár-hegy, tőle jobbra a Meleszke-oldal, majd az Ór-hegy csúcsa: a megfigyelő erődítmény ÉK-i irányban

A tanösvény leírása:

Senyánszki-réti favágó földkunyhó: egykori erdőgazdálkodási infrastruktúra még meglévő, felújított épülete. Az erdei földkunyhókat a terephez igazodóan alakították ki: félig a terephez vajták, a kitermelt talajt esetenként – vékony rétegben – a tető borításához is felhasználták, a zárt lécezetre kátránypapírt terítettek, majd vékonyan talajjal borították; a kitermelt köveket pedig a kunyhó homlok- és oldalfalainak kiépítéséhez használták fel.

Senyánszki-réti rakodó: három erdészeti feltarútól 1. a pályaszervezetes, ún. „Csata-réti út”, 2. a Szántó-hegy felől érkező műszelvényes földút, 3. a Percse-Bükk-rét valamint a Senyánszki-rét felől érkező földút találkozásánál található, egyik oldalán – a Zempléni jellemzően – kőből kiépített partfalú rakodó. Ez egy egykori, napjainkban ritkábban használt faanyagmozgatósi felkészítő, készlethöz helyszín. A partfalas kialakítás célja a könnyebb felterhelhetőség biztosítása. A napjainkban megrikultulhatóság biztosítása. A napjainkban megrikultulhatósága miatt a rakodó koronafelülete elgyomosodóban van.

A műszelvényes földút emelkedése a Szántó-hegy és az Ór-hegy körül egyenletes százalékos emelkedéssel-lejtéssel került kialakításra. A kitzótt nyomvonalon kezdetben cserkészút, azaz 70-90 cm-es szélességű egyengetett járőrfelület létesült. A későbbi vadászatok során lehetett rávenni a tulajdonos Károlyiakat arra, hogy egyéb erdőfeltárási szempontokat figyelembe véve ezeket a nyomvonalakait fejlessék.

Fenyő elegy bemutatása: A Milici-csoport és környékére kis területeken jellemzőek a fenyvesítések. Ha a fenyvesek kis területűek és a tájban elszórtan találhatók, akkor azok tájidegen voltak ellenére ökológiai szempontból nem kedvezőtlenek, mert növelik a táj vegetációjának diverzitását. Csoportos ültetési együttes, vörösfenyő és lucfenyő fajokkal, mely utóbbinak jelenleg több egyedje száradófélben van.

I. Kilitópont: e helyszínen nyílik meg a panoráma a Nagy–Milic tömbje irányába. (Nyugatról keletre: Remete-hegy, Herman-ház-tető (884 m), Nagy–Milic (896 m)).

Özönművenyek terjedése: bolygatást jelző nitrofil növényfajok (fekete bodza (*Sambucus nigra*) és gyalogbodza (*Sambucus ebulus*)) megjelenése egy kisebb létkben a Szántó-hegy és Ór-hegy közötti átmenetet adó nyeregfelületen. Itt is jellemző a fenyőelegy (vörösfenyő, lucfenyő) betelepítése.

Kitettség / zonalitás változása: a kitettségi e helyütt hirtelen észak felé fordul egy enyhébb szurdokban és az acidoil száraz kocsánytalan tölgyes egy nandum vagy csupasz bükkösbe megy át hozzávetőlegesen 10 m-en belül. A bükkös mindig kiegyenlített, párateltebb körülményeket jelez. Ugyanitt, a közelítő út külső, szárazon, kőből rakott részujében, partjában moha-haraszttal mikroközösség található.

II. kilitópont: megnyíló panoráma a Nagy–Milic tömbje, a Sólyom-bérc illetve a Pusztafalui-völgy irányába.

III. kilitópont: panoráma a Hegyközi-medence irányába: a látkép hasonló a várból keletre felé néző panorámával: számtalan álvulkáni tömzsóvel övezett medencetáj tárul szemünk elé, amelyben természetesen egyes tájsebek is jól kivehetőek, mint a Pálházaán található perlitbánya, avagy a fűzérkajatai adótorony. A kilitópont közelében második világháborús katonai megfigyelőhely nyomai láthatóak.

Köles-rét: kaszálás, legeltetés híján elcserjesző erdei irtásrét, egykori erdőszéti illettmenyrét. Megfigyelhető a gyeptélek arányának visszaszorulása, magaskórósok térfoglalása, valamint a kezdődő bokros-cserjés szukcesszió, melynek fajai a vadrózsa, galagonya valamint kőkény.

A Köles-rét felől nyílik lehetőség arra, hogy turistaösvényen elérjük az Ór-hegy csúcsát. Az Ór-hegyen egykori kétyúrús földszánc nyomai fedezhetőek fel: a terepalakulatok egyértelműen egykori szabályos építmény alapjait tükrözik vissza.

Köles-réti pihenőhely

Barkócaberkenye termések

Ór-hegyi madárfigyelő pont

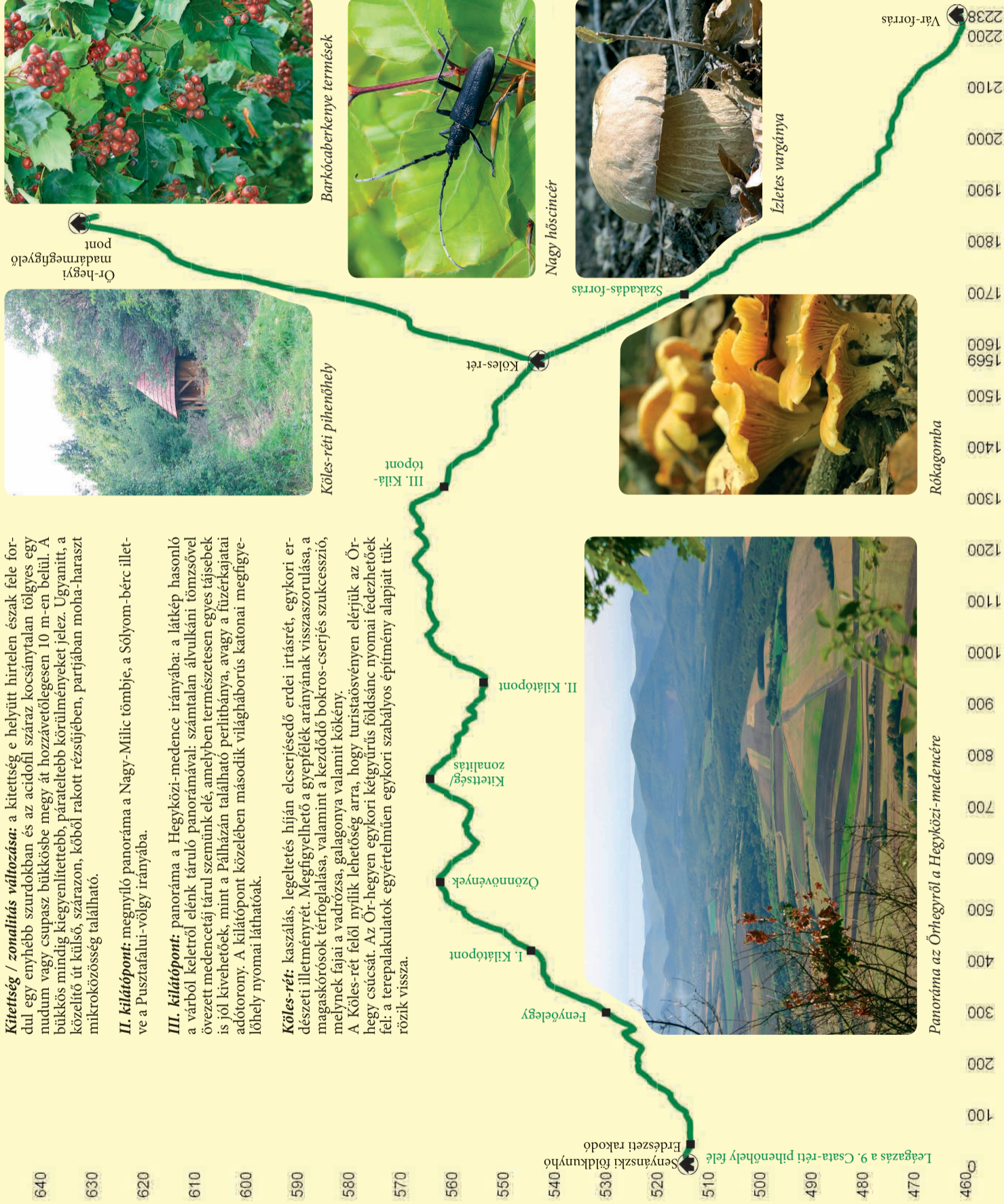
Nagy hőscincér

Ízletes vargánya

Szakadás-forrás

Panoráma az Órhegyről a Hegyközi-medencére

Az 1992-es régészeti feltárás újkőkori kerámia töredékeket is leír a kö-zépkori leletek mellett. Az Ór-hegy tehát ősidők óta használt terület, kö-zépkorban funkciója – nevének megfelelően – Ór-hegy (strázsahegy). A fűzéri vár Ór-hegyi erődítésének funkciója, hogy észak-keleti, keleti irányba örködve jelezze a Felső-Hegyköz térségébe érkező veszélyeket.

Szakadási forrás: völgynyakban található, helyszíni, szárazon rakott kö-vekből kialakított forrásfoglalás középkori hegyvidéki bükkösben. A szí-várgó víz számára tároló teknőt is kialakítottak.

Vár-forrás: Idős bükk hagyásfák között levő forrásfoglalás. A létesítmény Fűzéri-forrás néven szerepel az országos erdészeti közjóléti nyilvántartási rendszerben. Az eredetileg három helyen feltörő forrást a 70-es évek végén a Borsodi Állami Erdőgazdaság közjóléti céllal foglalta be, mintegy 20 fm hosszúságban támfalszerű kőfalat építettek, mely mögött a terepfelszint az emelkedés irányában feltöltötték. A feltörő vizet szivárgó-csővekkel egy helyre vezették, s itt elhelyezték a falban egy kifolyócsövet. A támfal feletti feltöltött rész fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*) élőhely. A pihenőhely több tanösvény, illetve túraútvonal megállóhelye.

A források és forráskörnyékek védelme a Milici-térség erdőgazdálko-dásában már egy 1937-ben készült üzemterv szerint is fontos volt: „ a természetvédelem céljából meghagyandók... a források körül levő idős magfák”. A Fűzér 70 A, 0,5 ha-os erdőrészletben található idős bükkös állomány kora 204-év, további kíméletüket az üzemtervben rögzített „999” évben meghatározott vagásértettség kor biztosítja.

Fehér madársisak, a Vár-forrás környékének jellemző védett növénye

Határon átnyúló natúrparki együttműködés keretében kiadta:
Fűzér Község Önkormányzata
H-3996 Fűzér, Rákóczi u. 2.
www.fuzer.hu

és
Nagyszalanc Község Önkormányzata
(Obec Slanec)
Hlavná 55/114, SK 044 17 Slanec
www.slaneec.sk

Támogatták:
Magyarország-Szlovákia
Határon Átnyúló Együttműködési
Program 2007-2013
HUSK/0901/2.2.1/0112.

Feladás kiadó:
Horváth Jenő
Fűzér Község
Vida Márta
Kontraszt Design Kft
polgarmestere

Szakértő:
Műszaki szerkesztés
Dr. Nyári László
Kontraszt Design Kft

Megjelent: 5.000 péld-ban
2012

Partnerséget építünk

Europai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap

Jelen kiadvány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Europai Unió hivatalos álláspontját.